

Materiał nt. IP w ramach ZIT – podstawa prawna i wymagane elementy dokumentów konstytuujących współpracę JST na potrzeby realizacji ZIT

Wymogi dotyczące funkcjonowania Związku ZIT jako Instytucji Pośredniczącej wynikają z art. 7 ust. 4 Rozporządzenia UE Nr 1301/2013 oraz 36 ust. 3 i 123 ust. 6 Rozporządzenia UE Nr 1303/2013. Zostały one oficjalnie potwierdzone pismem Komisji Europejskiej z dnia 12 stycznia 2015 r.

Zgodnie z art. 30 ust.4 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146) (ustawa wdrożeniowa):

„ZIT są zarządzane przez związek ZIT utworzony w formach współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie samorządzie gminnym (...)” tj.:

- stowarzyszenie jst (art. 84 ustawy o samorządzie gminnym),
- związek międzygminny (art. 64 ustawy o samorządzie gminnym),
- porozumienie międzygminne (art. 74 ustawy o samorządzie gminnym).

„ZIT są zarządzane przez związek ZIT (...) przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie umowy lub porozumienia o współpracy w celu wspólnej realizacji ZIT zawartych pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego położonymi na obszarze realizacji ZIT, na zasadach określonych w umowie albo porozumieniu”.

- umowa lub porozumienie o współpracy w celu wspólnej realizacji ZIT zawarte pomiędzy jst na obszarze działania ZIT.

Minister Infrastruktury i Rozwoju działając jako Państwo Członkowskie wskazał pożądane formy współpracy, które w jego opinii umożliwiają pełnienie funkcji IP przez Związek ZIT. MIR jako optymalny do pełnienia funkcji IP wskazał art. 84, 74 i 64 ustawy o samorządzie gminnym.

Ostatecznie wybór formy prawnej zarządzania ZIT należy do poszczególnych jst, wchodzących w obszar ZIT, z tym zastrzeżeniem, że musi to być podmiot zdolny do bycia Instytucją Pośredniczącą ze wszystkimi konsekwencjami z tego faktu wynikającymi. Wybór formy prawnej powinien mieścić się w granicach obowiązujących norm prawnych, zarówno krajowych jak i unijnych.

W przypadku form współpracy innych niż stowarzyszenie i związek międzygminny niezbędne jest jednoznaczne przypisanie kompetencji IP – których zakres zostanie szczegółowo określony w porozumieniu między IP a Instytucją Zarządzającą RPO – jednej jednostce samorządu terytorialnego.

Wśród tych kompetencji powinny znaleźć się zadania związane z reprezentowaniem wszystkich gmin przed IZ RPO i MIR jako IP, m.in. w zakresie przedkładania i uzgadniania Strategii ZIT w ramach procesu pozytywnego opiniowania Strategii ZIT, w tym projektów komplementarnych, zgodnie z ustawą wdrożeniową oraz co najmniej wybór projektów w formule ZIT. Innymi słowy wskazana w porozumieniu jednostka samorządu terytorialnego podejmować będzie decyzje w zakresie realizacji powierzonych zadań jako IP, w tym odpowiadać za wybór projektów w formule ZIT.

Udział Związku ZIT w wyborze projektów przy zastosowaniu minimalnego zakresu delegacji zadań oznacza, że władze miejskie przedkładają IZ RPO listy projektów wyłonionych w konkursie bądź - w przypadku trybu pozakonkursowego - zidentyfikowanych w Strategii ZIT, spriorytetyzowanych w oparciu o kryteria zatwierdzone przez KM RPO dotyczące stopnia zgodności z celami strategii ZIT. IZ RPO dokonuje ostatecznego sprawdzenia kwalifikowalności projektów do dofinansowania, zgodnie z art. 7 ust 5 rozporządzenia 1301/2013, chyba że porozumienie przewiduje inaczej. Techniczna organizacja naboru i pełna ocena projektów pod względem formalnym i merytorycznym może być dokonywana przez władze miejskie lub IZ RPO, z udziałem w stosownych przypadkach ekspertów zewnętrznych, zgodnie z postanowieniami porozumienia. Zakres powierzonych zadań IP uzgadniany jest z IZ RPO i znajduje swoje odzwierciedlenie w porozumieniu IP a IZ RPO.

W celu pełnienia przez Związek ZIT roli IP oraz zarządzania ZIT dokumenty konstytuujące współpracę w ZIT powinny zawierać przynajmniej:

W przypadku innych form współpracy niż stowarzyszenie i związek międzygminny

- ✓ wymagane jest wskazanie, jednej jst jako tzw. lidera, która to jst będzie spełniała wymagania dla Instytucji Pośredniczącej, uprawnionej do reprezentowania wszystkich stron umowy lub porozumienia.

W przypadku wszystkich form współpracy wymagane jest wskazanie że podmiotowi („liderowi”, bądź stowarzyszeniu, związkowi międzygminnemu):

- ✓ zostanie powierzone pełnienie funkcji Instytucji Pośredniczącej na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, przynajmniej w zakresie wyboru projektów. W przypadku form współpracy innych niż stowarzyszenie i związek międzygminny prezydent/burmistrz/wójt, któremu powierzono zadania IP wykonuje zadania związane z wyborem projektów. Wszystkie JST w porozumieniu godzą się z faktem, że wiążące decyzje podejmuje wyznaczony prezydent/burmistrz/wójt,
- ✓ powierzenie kompetencji do koordynacji zadań w zakresie zarządzania ZIT w ramach zawartej umowy lub porozumienia,
- ✓ regulacje dotyczące zakresu realizowanych zadań,
- ✓ regulacje dotyczące odpowiedzialności finansowej, w tym zapewnienie wkładów finansowych poszczególnych jst, odpowiedzialności poszczególnych jst w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.

Poniżej znajdują się propozycje zapisów do uwzględnienia w opracowywanych dokumentach dla form współpracy innych niż stowarzyszenie i związek międzygminny.

Reprezentacja ZIT:

- ✓ „Strony porozumienia zgodnie postanawiają, że WSKAZANA JST reprezentuje wszystkie gminy ZIT w procesie negocjacji, ustanawiania i realizacji instrumentu ZIT wobec Ministerstwa, IZ RPO oraz innych podmiotów (...).”,
- ✓ „WSKAZANA JST pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej na zasadach wynikających z porozumienia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy wdrożeniowej”.

Rozliczenia finansowe:

- ✓ „Zobowiązania finansowe gmin wynikające z potrzeby zapewnienia wkładu własnego w realizację projektów w ramach ZIT stanowią koszt własny w budżetach poszczególnych gmin sygnatariuszy Porozumienia.”
- ✓ „W przypadku nieprawidłowości finansowych lub konieczności zwrotu środków związanych z realizacją projektów w ramach ZIT lub dotacją z POPT, każda z gmin będąca stroną Porozumienia zobowiązuje się do ponoszenia kosztów wynikających z nieprawidłowości powstałych w wyniku swojego działania lub zaniechania.”

Natomiast w przypadku stowarzyszeń i związków międzygminnych zbliżone postanowienia powinny znaleźć się we właściwych dokumentach konstytuujących ich działalność.